

Osallisuuden osaamiskeskuksen tehtävät vuosien 2020–2023 aikana

1. Osaamiskeskusrakenne

Opetus- ja kulttuuriministeriö hyväksyi 5.3.2020 nuorisolain (1285/2016) 19 §:n nojalla nuorisoalan osaamiskeskusten valtionapukelpoisuuden vuosien 2020–2023 väliseksi ajaksi. Valtionapukelpoisuus myönnettiin kuudelle hakijalle.

Osaamiskeskus vastaa osaamisalansa kehittämisestä ja edistämisestä valtakunnallisesti. Se myös tuottaa, kokoaa ja jakaa tietoa osaamisalansa kohderyhmästä, toimintaympäristön tilanteesta ja tarpeista, sekä nuorisopolitiikkaan liittyvistä asioista, niin nuorisoalan toimijoille ja yhteisöille kuin opetus- ja kulttuuriministeriölle.

Osaamiskeskukset muodostavat rakenteen, jonka avulla opetus- ja kulttuuriministeriö johtaa, yhteen sovittaa, kehittää ja luo yleisiä edellytyksiä nuorisotyölle ja -politiikalle valtionhallinnossa.

Osaamiskeskusrakenteen lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisotyön ohjausjärjestelmään kuuluvat aluehallintovirastojen nuorisotoimet sekä lakisääteiset valtion nuorisoneuvosto ja arviointi- ja avustustoimikunta.

2. Osaamiskeskustoiminnan painopisteet vuosille 2020–2023 ja yleiset edellytykset

Valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma 2020–2023, joka hyväksyttiin 19.12.2019, sisältää seuraavat painopisteet osaamiskeskustoiminnalle:

1. Nuorisotyö kunnassa
2. Nuorisoalalla toimivien järjestöjen tilannekuva ja vaikuttavuus
3. Osallisuus ja vaikuttaminen
4. Kohdennettu nuorisotyö
5. Digitaalinen nuorisotyö
6. Nuorisotyö kouluissa ja oppilaitoksissa

Osaamiskeskukset on valittu painopistekohtaisesti.

Jokaisen painopisteen sisällä tulee läpäisevästi ottaa huomioon sukupuolten tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja kaksikielisyys. Osaamiskeskusten suomenruotsalaista nuorisotyötä koordinoidaan Nuorisotyö kouluissa ja oppilaitoksissa -painopisteen osaamiskeskuksessa.

Osaamiskeskukset toimivat opetus- ja kulttuuriministeriön tavoiteohjauksessa.

Osaamiskeskukset toimivat vuorovaikutuksessa aluehallintovirastojen nuorisotoimien kanssa.

Osaamiskeskuksella on riittävä valmius ja osaaminen osallistuakseen oman painopisteensä alan eurooppalaisen ja kansainvälisen yhteistyön kehittämiseen yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa.

3. Osallisuuden osaamiskeskuksen tehtävät vuosille 2020–2023

Tavoite 1	Edistää nuorten yhteiskunnallista osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia valtakunnallisesti, erityisesti ottaen huomioon muita heikommassa asemassa olevat nuoret.
Tulosodotus	<i>Toimintoihin osallistuvat ymmärtävät nuorten osallistamisen hyödyt. Nuorten osallisuuden tunne kasvaa ja halu vaikuttaa. VANUPOa toteuttavien ministeriöiden yhdyshenkilöt ymmärtävät nuorten osallistamisen hyödyt. Toimintoihin osallistuu v. 2020-2023 arviolta 2840 henkilöä. Koulutusten tuloksena ymmärrys laatukriteerityökalujen käytön tärkeydestä ja nuorten osallisuuden merkityksestä lisääntyy.</i>
Keskeisimmät toimenpiteet	1) Rakennetaan valtakunnallinen osallisuuskouluttaja- ja fasilitaattoriverkosto
	2) Markkinoidaan osallisuustyöpajoja maakunnille ja valtionhallinnolle
	3) Toteutetaan viranomaisprosessit
	4) Toteutetaan coaching johtaville virkamiehille
	5) Tuetaan ministeriöiden VANUPO-työtä
	6) Koulutetaan nuorten kanssa työtä tekevät aikuiset sekä nuoret itse, pääpainon ollessa nuorisotyön ja -toiminnan keinoissa, huomio erityisryhmiin yhteistyössä RKI:n ja Pesäpuun kanssa
	7) 1000 ratkaisua nuorilta päättäjille
Alustava aikataulu	2020-2023
Mittarit	Toteutuneet toimenpiteet, palautteet.
Tavoite 2	Uudistaa ja tehdä tunnetuksi digitaalisia välineitä, kuten esim. nuorten-ideat.fi-palvelua, nuorten vaikuttamisen väylinä.
Tulosodotus	<i>Nuorilla on digitaalinen väline osallistumiseen sekä ministeriöt ja muut viranomaiset käyttävät kyseistä välinettä nuorten osallistamiseen. Digitaalinen palvelu on nuorille helppokäyttöinen ja kiinnostavia; palvelu on uudistuva ja sen prosessit ovat nuorille avoimia ja läpinäkyviä. Käyttäjryhmät kokevat palvelun hyödylliseksi. Palvelun monimediallinen käyttö on lisääntynyt. Sitä käytetään kouluissa ja nuorisopalveluissa demokratiakasvatuksen välineenä. Palvelua käyttää 140 organisaatiota 1800 henkilöä.</i>

Keskeisimmät toimenpiteet	1) Tehdään nuortenideat.fi painopisteiden/tulevaisuuden suuntaviivojen valintaprosessi
	2) Toteutetaan vuoden 2019 palvelumuotoiluprosessissa esille nousseet kriittiset kehittämistarpeet (mm. saavutettavuuden lisääminen)
	3) 2019 pilotoitu osallisuuden ja vaikuttamisen oppituntirunko-rakenne viedään eteenpäin
	4) Kysely nuortenideat.fi-palvelun toimivuudesta
	5) Markkinointimateriaalin työstäminen ja markkinointi
	6) Sparraus-työpajojen toteuttaminen
	7) Tukipalvelut: mm. maksuttomat käyttökoulutukset ja työpajat organisaatioille kasvokkain, webinaareissa ja verkko-oppimisympäristössä
	8) Tuloksellisuuden arviointi
	9) Kaksikieliset palvelut
Mittarit	Toteutuneet toimenpiteet, palautteet.
Alustava aikataulu	2020-2023
Tavoite 3	Edelleen kehittää ja tehdä tunnetuksi nuorten osallisuuden laatukriteereitä, ja huolehtia tarvittavasta käyttöön oton tuesta.
Tulosodotus	<i>Nuorten osallisuuden laatukriteeri on jalkautunut kunnalliseen päätöksentekoon ja se tunnetaan Suomessa.</i>
Keskeisimmät toimenpiteet	1) Tavoitteiden ja toteutustavan täsmentäminen
	2) Yhteistyöverkoston kokoaminen
	3) Nykyisten laatukriteerien jalkauttaminen ja kehittämistarpeiden kartoittaminen, välineenä kuntien osallisuusryhmät
	4) Valtion ja maakuntien viranomaisten laatutyökalun kehittäminen, pilotointi ja vaikuttaminen
Mittarit	Toteutuneet toimenpiteet, palautteet.
Alustava aikataulu	2020-2023
Tavoite 4	Tutkia nuorten ekstremismia ja osallisuutta ääriliikkeisiin.

Tulosodotus	<i>Tehdä tutkimus, jossa pyritään selvittämään seuraavaa: (1) millaisiin ääriliikkeisiin nuoret Suomessa kuuluvat ja (2) millaisia ovat ne merkitysverkostot, jotka tekevät ekstremismistä nuorille houkuttelevan osallistumisen tavan sekä (3) mikä on mekanismi, jolla ääriliikkeet pystyvät tuottamaan nuorille kokemuksen osallisuudesta, eli miten osallisuus ja yhteisöllisyys rakentuvat ääriliikkeissä.</i>
Keskeisimmät toimenpiteet	Tutkimus tullaan hankkimaan osin tai kokonaisuudessaan. Tutkimus-aineistona käytetään yhdistelmää viranomaisrekisterien tiedoista, alan tutkimuskirjallisuudesta, sosiaalisen median keskusteluista sekä haastatte-luista. Teoreettisena viitekehystenä mahdollisesti kriminologinen alakulttuuritutkimus.
Mittarit	Tutkimuksella on vastattu väkivaltaisen radikalisaation ehkäisyn tutkimuksessa ilmenneisiin avoimiin kysymyksiin nuorten kohtaamisen näkökulmasta.
Alustava aikataulu	2020: tarpeen ja sisällön selvitys; 2021-22: tutkimuksen tekeminen. Resurssin mahdollinen lisäys huomioitava vuosille 2021-2022.

4. Rahoitus

Osaamiskeskustoiminta rahoitetaan valtion talousarvion momentilta 29.91.50 (rahapelitoiminnan voittovarot nuorisotyön edistämiseen).

Osaamiskeskus hakee valtionavustusta kullekin toimintavuodelleen opetus- ja kulttuuriministeriön ohjeiden mukaisesti. Valtionavustus myönnetään opetus- ja kulttuuriministeriön ja osaamiskeskuksen yhdessä sopimiin tehtäviin. Arviointi- ja avustustoimikunta tekee asiassa esityksensä.

Myönnetyn avustuksen käyttöaika on 12 kuukautta. Avustuksen määrää harkittaessa ottaa opetus- ja kulttuuriministeriö nuorisolain 19 §:n mukaisesti huomioon osaamiskeskuksen tehtävät ja toiminnan laadun sekä yhteiskunnallisen vaikuttavuuden, ja arvioi edellä mainittuja seikkoja valtioneuvoston nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevan asetuksen (211/2017) 8 §:n mukaisesti.

5. Raportointi

Opetus- ja kulttuuriministeriö seuraa myöntämiensä valtionavustusten käytön tuloksellisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta sekä avustusten vaikutuksia. Tätä tarkoitusta varten ministeriö voi tehdä avustuksen saajalle kyselyjä myöntämästään avustuksesta.

Osaamiskeskuksen tulee viipymättä ilmoittaa opetus- ja kulttuuriministeriölle suunniteltuun toimintaansa vaikuttavista olennaisista muutoksista. Tarvittaessa näissä tilanteissa käydään opetus- ja kulttuuriministeriön ja osaamiskeskuksen väliset tarkentavat keskustelut.

Osaamiskeskus tekee avustuksen käytöstä selvityksen viimeistään valtionavustuspäätöksessä mainittuna päivänä. Selvitykseen sisältyy sekä tuloksellisuusraportointi että kustannuspaikkakohtainen talousraportointi.

Osaamiskeskus varautuu toimittamaan vuoden 2022 toimintaa koskevan avustushakemuksensa yhteydessä selostuksen koko siihenastisesta osaamiskeskustoiminnastaan. Selostuksen tulee sisältää yhteenveto aikaansaaduista tuloksista. Selostuksen pohjalta opetus- ja kulttuuriministeriö ja osaamiskeskus sopivat tavoiteohjausasiakirjaa koskevasta puolivälitarkastelusta.

6. Tavoiteohjausasiakirjan voimaantulo ja tarkistaminen

Tavoiteohjausasiakirja tulee voimaan opetus- ja kulttuuriministeriön myöntäessä avustuksen nuorisotalan osaamiskeskuksen vuoden 2020 osaamiskeskustoimintaan. Tavoiteohjausasiakirjaa voidaan sen voimassaoloaikana tarkistaa opetus- ja kulttuuriministeriön ja nuorisotalan osaamiskeskuksen yhteisellä päätöksellä.

Allekirjoitukset

Henni Axelin

Johtaja

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Anneli Kiljunen

Puheenjohtaja

Nuorten Akatemia ry

Heikki Vuojakoski

Toimitusjohtaja

Nuorten Akatemia ry